

Ārzemnieka eID Latvijā: no identifikācijas kartes uz investīciju instrumentu

Latvijas Ekonomikas ministrija ir nākusi klajā ar būtisku iniciatīvu, kas izklāstīta informatīvajā ziņojumā[1] par ārzemnieka eID kartes attīstību kā attālinātas uzņēmējdarbības un investīciju piesaistes instrumentu. Tajā, balstoties uz Igaunijas e-rezidences programmas pieredzes un panākumu analīzi, tiek rosināts pilnveidot esošo digitālās identitātes risinājumu, lai veicinātu ārvalstu uzņēmēju iespējas attālināti dibināt un vadīt uzņēmumus Latvijā, kā arī sekmētu investīciju piesaisti.

Jauna pieeja – no identifikācijas uz investīciju instrumentu

Pašlaik Latvijā ārvalstniekiem pieejamā eID karte nodrošina identifikāciju un piekļuvi e-pakalpojumiem, taču tās izmantošana uzņēmējdarbības un investīciju kontekstā ir ierobežota. Tā nav integrēta vienotā uzņēmējdarbības vidē, un procesi bieži ir fragmentēti, kas samazina Latvijas konkurētspēju reģionā. Turklāt būtiski ierobežojumi saistīti arī ar eID kartes iegūšanu – investoram

nepieciešama klātienes identifikācija, tādēļ jāierodas Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē vai Latvijas diplomātiskajā pārstāvniecībā. Turklāt – kas nav mazsvarīgi, – šādu pakalpojumu nenodrošina visas Latvijas diplomātiskās pārstāvniecības, kas būtiski ierobežo instrumenta pieejamību potenciālajiem ārvalstu investoriem.

Arī savā praksē vairākkārt esmu saskāries ar minēto trūkumu izraisītiem sarežģījumiem. Kāds klients – Polijas uzņēmējs –, lai iegūtu Latvijā atzītu kvalificētu elektronisko parakstu, bija spiests divas reizes mērot ceļu uz Rīgu. Savukārt kādai Latvijas SIA ar Francijā reģistrētu mātes sabiedrību nosaukuma maiņai bija nepieciešams noformēt pilnvaru pie Francijas notāra, lai pilnvarotu pārstāvi darbību veikšanai Latvijā, jo klientam nebija pieejams Latvijas prasībām atbilstošs kvalificēts elektroniskais paraksts. Šādas situācijas rada gan papildus administratīvo slogu, gan apgrūtina uzņēmējdarbības procesu.

Ekonomikas ministrijas piedāvājums paredz šo pieeju būtiski mainīt – pārorientējot digitālās identitātes risinājumu no formāla identifikācijas līdzekļa uz pilnvērtīgu ekonomikas attīstības instrumentu. Tas nozīmē, ka digitālā identitāte tiktu cieši sasaistīta ar uzņēmējdarbības uzsākšanu, investīciju veikšanu un finanšu pakalpojumu pieejamību.

Igaunijas pieredze kā pamats attīstībai

Par veiksmīgu piemēru šādai pieejai kalpo Igaunijas e-rezidences programma, kas kopš 2014. gada ir piesaistījusi vairāk nekā 134 tūkstošus lietotāju un sekmējusi desmitiem tūkstošu uzņēmumu dibināšanu. Programma nodrošina ārvalstniekiem iespēju pilnībā

attālināti dibināt un pārvaldīt Igaunijā reģistrētus uzņēmumus, vienlaikus radot būtisku fiskālo pienesumu valsts budžetam.

Latvijai, kur digitālā infrastruktūra jau ir attīstīta, šāda modeļa ieviešana ir loģisks nākamais solis, lai stiprinātu konkurētspēju un piesaistītu starptautisko kapitālu.

Plānotā digitālā rīka priekšrocības

Pilnveidotā digitālā risinājuma ieviešana sniegtu vairākas būtiskas priekšrocības:

- **Pilnībā attālināta uzņēmējdarbība** – ārvalstnieki varētu dibināt un vadīt uzņēmumus Latvijā bez fiziskas klātbūtnes;
- **Investīciju pieejamības uzlabošana** – vienkāršota piekļuve Latvijas tirgum un finanšu infrastruktūrai;
- **“Vienas pieturas” princips** – vienots portāls ar informāciju par nodokļiem, juridiskajām prasībām, finanšu un atbalsta pakalpojumiem;
- **Administratīvā sloga samazinājums** – skaidri, strukturēti un digitāli procesi;
- **Fiskālais pienesums** – papildu ieņēmumi no nodevām un nodokļiem, kā arī netieša ekonomiskā izaugsme;
- **Augstas pievienotās vērtības nozaru attīstība** – īpaši IT, FinTech un konsultāciju jomā.

Tas ļautu Latvijai mērķtiecīgi piesaistīt uzņēmējus, kuri darbojas digitālajā un starptautiskajā vidē.

Saņemšanas kārtība – virzība uz elastīgāku modeli

Iniciatīva paredz arī būtiski pilnveidot digitālās identitātes saņemšanas procesu. Nākotnē plānots:

- nodrošināt pilnībā tiešsaistes pieteikšanās iespēju;
- paplašināt biometrisku datu nodošanas vietu tīklu;
- ieviest mobilos saņemšanas punktus ārvalstīs;
- izvērtēt dokumentu izsniegšanu elastīgākos veidos;
- veicināt attālinātas identifikācijas risinājumus;
- uzlabot piekļuvi finanšu pakalpojumiem, tostarp bankas kontu attālinātai atvēršanai.

Šie pasākumi būtiski mazinātu esošos šķēršļus un padarītu Latviju pieejamāku globālajiem investoriem.

Stratēģiska nozīme Latvijas attīstībā

Būtiski uzsvērt, ka šī iniciatīva nav tikai tehnoloģisks risinājums. Tā ir stratēģiska ekonomikas politikas maiņa – pāreja uz mērķtiecīgu, datu balstītu un uz rezultātiem orientētu investīciju piesaistes modeli.

Tiek paredzēts noteikt noteiktus mērķus, uzraudzīt rezultātus un nodrošināt koordinētu sadarbību starp valsts institūcijām, tādējādi radot ilgtspējīgu un prognozējamu uzņēmējdarbības vidi.

Noslēgumā

Ekonomikas ministrijas iecere vērtējama kā nedaudz novēlota, taču pārdomāta un atbalstāma, jo investīciju apkalpošana Latvijā ārzemniekiem varētu kļūt daudz ērtāka, kas savukārt stiprinātu Latvijas kā digitālajā pārvaldē attīstītas valsts tēlu.

[1]

https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/0d2174f5-592f-4d20-8b7c-780d30d8d2a6

<https://lvportals.lv/viedokli/387656-arzemnieka-eid-latvija-no-identifikcijas-kartes-uz-investiciju-instrumentu-2026>